

Asia: LVM/1354/01/2019

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021–2032 – Suunnitelmaluonnos ja vaikutusten arviointi

Suunnitelmaluonnos

Mitkä ovat tärkeimmät toimenpiteet suunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi?

Ensimmäisen valtakunnallisen liikenneturvallisuusvision (2001) mukaisesti ”liikennejärjestelmä on suunniteltava siten, ettei kenenkään tarvitse kuolla eikä loukkaantua vakavasti tieliikenteessä”. Visiota määriteltäessä ei ollut määritelmää vakavalla loukkaantumiselle. Vihdoinkin olemme siinä tilanteessa, että tieliikenteessä kuolleiden lisäksi myös vakavasti loukkaantuneiden määriä voidaan seurata ja siten mitata. On erinomaista, että pitkäjänteiseen kehittämiseen pohjautuva liikennejärjestelmäsuunnitelma on valmistumassa.

Laissa liikennejärjestelmästä ja maanteistä (503/2005) on määritelty tavoitteeksi ”turvalliset matkaja kuljetukset”, mutta lausunnolla olevassa suunnitelmaluonnoksessa tämä turvallisuustavoite jää hieman hailakaksi ja lähinnä viittaukseksi muihin ohjelmiin. Turvallisuustavoitteen on valmistelun aikana esitetty olevan sisällä kaikissa kolmessa tavoitteessa (kestävyys, tehokkuus ja saavutettavuus), mutta näissäkin turvallisuustavoite jää hieman epäselväksi luonnoksessa. Samoin tavoitteiden väliset vuorovaikutussuhteet eivät käy ilmi.

Liikenneturvallisuuteen voidaan vaikuttaa liikenteen määrää ja kulkumuotojakaumaa säätelemällä. Nämä keinot heijastuvat voimakkaasti konkreettisemmille toimenpidetasoille (tyypillinen jako: kuljettaja, ajoneuvo ja liikenneympäristö) ja sen vuoksi liikennejärjestelmäsuunnitelmassa sekä sen vaikutusten arvioinnissa tulisikin huomioida liikenneturvallisuuden osalta muutokset kulkumuotojakaumassa ja liikenteen määrässä.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassakin tulisi vähintään vahvistaa selkeästi tieliikenteen turvallisuusvisio sekä asettaa keskeiset tavoitteet, esim. Euroopan Unionin linjausten mukaisesti turvallisuustavoite vuoteen 2050 ja välitavoite vuoteen 2030. Erityisesti tieliikenteen infrastruktuurin turvallisuudelle olisi hyödyllistä hahmotella liikennejärjestelmäsuunnitelmassa keskeisiä linjauksia ja ottaa huomioon kulkumuotojakaumaan vaikuttavat toimenpiteet.

Parhailtaan työn alla olevassa liikenneturvallisuusstrategiassa ei tultane käsittelemään ylätason toimenpiteitä vaan keskitytään yksityiskohtaisempiin toimenpiteisiin painopisteenä kuljettajan toiminta. Liikenneturvallisuusstrategiassa ei ole toistaiseksi käsitelty lainkaan infrastruktuuriin liittyviä toimenpiteitä. Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa linjataan vahvasti

infrastruktuuritoimenpiteitä ja siten tässä olisi mahdollisuudet vaikuttaa myös tulevaisuuden infrastruktuurin turvallisuuteen. Tulevaisuuden tieliikenteen infrastruktuurille olisi järjestelmätason suunnitelmassa hyvä asettaa minimivaatimuksia turvallisuuden suhteen. Myös ajoneuvotekniikan turvallisuus ja erityisesti sen suhde infrastruktuuriin on ohitettu viittauksella muihin ohjelmiin

Taustamateriaalissa ei ole viitattu viimeaikaiseen tutkimustietoon. Tilannekuvakin on turvallisuuden kannalta hieman yleisluonteinen. Valmisteltu tausta-aineisto ja tietojohdoinen lähestymistapa auttaisivat hahmottamaan keskeiset turvallisuusongelmat ja mahdolliset ratkaisut paremmin.

Onko toimenpiteiden rahoitus kokonaisuutena oikein suunnattu taloudellisen raamin sisällä?

- **Liikenneverkko ja solmukohtat**
- **Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut**
- **Liikennejärjestelmän tukitoimet**
- **Muut toimenpiteet**

-

Sisältääkö vuoteen 2050 ulottuva visio liikennejärjestelmän kehittämiseksi oikeat asiat?

-

Viekö toimenpideohjelma kokonaisuutena kehitystä vision suuntaan?

-

Vaikutusten arviointi

Onko vaikutusten arviointia täydennettävä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain näkökulmasta?

-

Antaako vaikutusten arviointi riittävän hyvän kuvan suunnitelman vaikutuksista?

Vaikutusten arvioinnissa tieliikenteen turvallisuus on hyvin huomioitu omana tarkastelukohtanaan.

Tieliikenteen turvallisuuden nykytilakuvauksessa on tunnistettu keskeisistä turvallisuushaasteista hyvin suurten kaupunkien sisääntulotiet ja yksiajorataiset valtatie. Vastaavien parantamistoimenpiteiden (nopeusrajoitusten alentaminen, liittymäjärjestelyiden sekä kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantaminen) kytkös esitettyihin haasteisiin jää kuitenkin täsmentämättä. Mahdolliset kulkumuotojakauman muutokset aiheuttavat myös uusia haasteita turvallisuudelle, mitkä tulisi huomioida suunnitelmassa. Liikennejärjestelmätason toimenpide-ehdotuksina voisi esittää myös selkeämmin kävelyn ja pyöräilyn turvallisuutta linjaavia ehdotuksia sekä väyläverkon infrastruktuurin keskeisiin turvallisuushaasteisiin liittyviä toimenpiteitä.

Liikenneturvallisuusstrategiassa painopiste on tienkäyttäjien vaikuttavissa toimenpiteissä. Liikennejärjestelmäsuunnitelman ja tekeillä olevan liikenneturvallisuusstrategian välistä suhdetta on syytä tarkentaa tavoitteiden, vaikutusarvioiden sekä toimenpiteiden määrittämisen ja

toteutumisen seuraamisen suhteen siten, että vaikuttavimmat tieliikenteen turvallisuuteen liittyvät seikat tulevat käsitellyiksi ja asetettujen tavoitteiden seuraaminen toteutuu. Liikenneturvallisuuden kehittämisen kannalta keskeisimpiä asioita ja toimenpiteitä voidaan korostaa tuomalla ne esille sekä järjestelmäsuunnitelmassa että liikenneturvallisuusstrategiassa.

Yleistä

Miten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun prosessia (vuorovaikutus, viestintä ja vaikutusten arviointi mukaan lukien) tulisi kehittää?

-

Parkkari Kalle

Onnettomuustietoinstituutti - Kalle Parkkari, Liikenneturvallisuusjohtaja